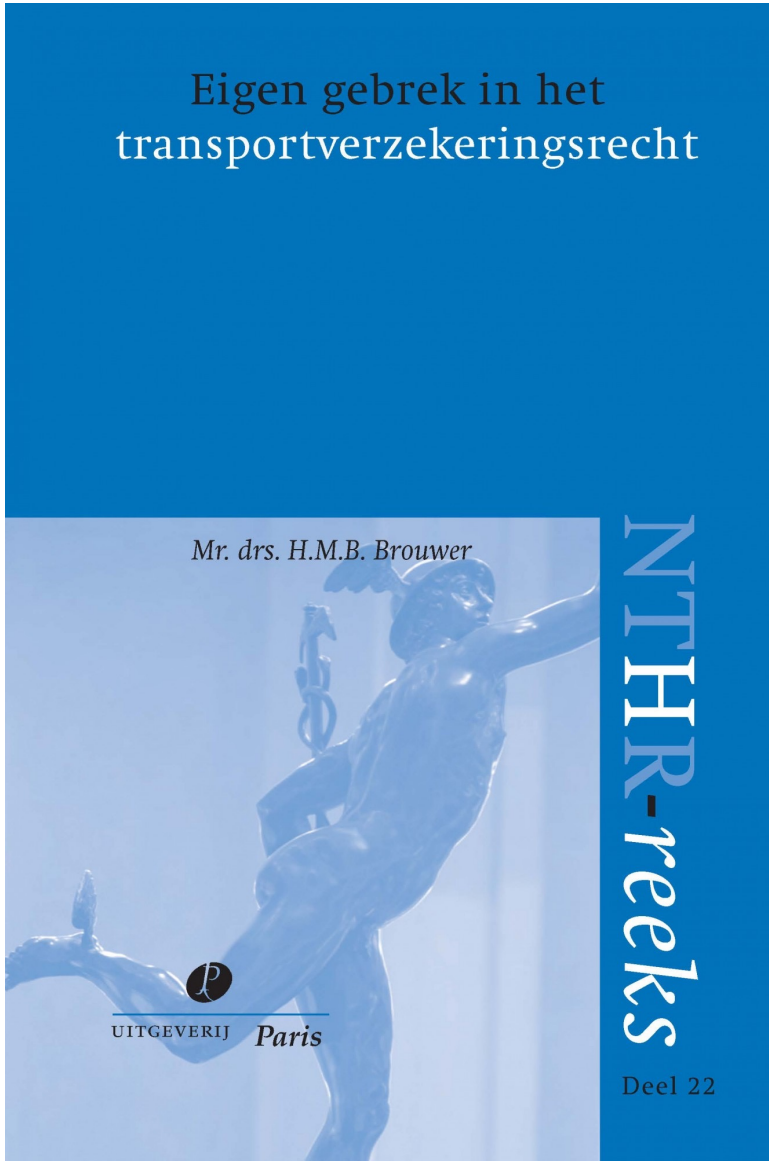
Causaliteit in het verzekeringsrecht

Harmke Brouwer

26-11-2021

Introductie

Theorieën causaal verband

- De leer van de condicio sine qua non (CSQN)
- De leer van de adequate veroorzaking; adequatieleer
- De causa proxima-leer
- Dominant cause-leer

CSQN

- Elke gebeurtenis die niet kan worden weggedacht zonder dat ook de schade wegvalt, is een oorzaak van de schade.
- De noodzakelijke voorwaarde zonder welke de schade niet was ontstaan, wordt aangemerkt als de oorzaak van de schade.
- De CSQN-leer wordt wel beschouwd als de moeder van de causaliteits theorieën, primaire voorwaarde.

Adequatieleer

- Een gebeurtenis of daad die in *adequaat* verband staat tot de schade, wordt beschouwd als een rechtens relevante oorzaak van de schade.
- Onderzocht van welke gebeurtenis of daad de schade het *redelijk te verwachten gevolg* is.
- 1918: de Hoge Raad aanvaardde voor het eerst de adequatieleer (burgerlijke kamer). Daarna heeft de Hoge Raad de adequatieleer toegepast bij een onrechtmatige daad zaak in 1927 en tot slot volgde ook de strafkamer in 1933.
- Na 1970 Hoge Raad 'om': in algemeen verbintenissenrecht de leer van de redelijke toerekening. Gecodificeerd in artikel 6:98 BW.

Causa proxima-leer

- De gebeurtenis die *in tijd* het *dichtst tegen de schade* aan ligt wordt als een schadeoorzaak aangewezen.
- ‘causa proxima non remota spectatur’ (= de naaste –laatste-, niet de verst verwijderde oorzaak wordt beschouwd).
- De *rechtstreekse -dichtstbijzijnde-* oorzaak.

Dominant cause-leer

- Een gebeurtenis kan als een oorzaak van de schade worden aangemerkt wanneer de *daaropvolgende* gebeurtenissen *geen zelfstandige* betekenis hebben en deze zijn terug te voeren tot die ene gebeurtenis. De dominant cause wordt vastgesteld met behulp van het *gezond verstand*.
- Leyland vs. Norwich uit 1918. *Proximate cause(s),* 55 MIA 1906: the cause which is *proximate in efficiency.*
- Yorkshire Dale Steamship Company vs Minister of War Transport uit 1942: *“real efficient cause” …”common sense of business or seafaring man.*”

Leyland vs Norwich, 1918

- “What does “proximate” here mean? To treat proximate cause as if it was the cause which is proximate in time is, as I have said, out of the question. The cause which is truly proximate is that which is proximate in efficiency. […] although other causes may meantime have sprung up which have yet not destroyed it, or truly impaired it, and it may culminate in a result of which it still remains the real efficient cause to which the event can be ascribed.”
- Artikel 55 lid 1 van de MIA 1906:

“….he is not liable for any loss which is not proximately caused by a peril insured against.”

Cendor MOPU; meervoudige causaliteit

Supreme Court na Cendor MOPU

- Supreme Court 2018, Navigators Insurance Company Limited and other v. Atlasnavios-NavegacaoLDA (formerly Bnavios- Navegacao LDA).

Dominant cause leer in NL

- Uitspraak rechtbank Den Haag 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:CA2385

De rechtbank:

“[…] De handelwijze van [B] is dan ook de *dominante* factor van de schade geweest en is een oorzaak die los staat van het motorijtuig. Dat bij het werk gebruik is gemaakt van een vorkheftruck is een omstandigheid die als veroorzakende factor hierbij in het niet valt.”

De rechtbank spreekt hier dus letterlijk over de *dominante factor* van de schade.

ECLI:NL:RBDHA:2013:CA2385, r.o. 4.9.

Supercelschade 2016

Hof Den Haag 4 februari 2020

- “Toepassing van de in het vorige punt omschreven maatstaf leidt tot het oordeel dat de (inslaande) hagelstenen de rechtens relevante oorzaak van de schade zijn. Een gemiddeld persoon met gezond verstand zal in een dergelijk geval immers – mede gezien het schadebeeld – de hagel en niet de storm als schadeoorzaak aanwijzen. Daaraan kan niet afdoen dat de extreme omvang van de hagelstenen heeft kunnen ontstaan door de hevige storm. Een gemiddeld persoon met gezond verstand zal zich immers veelal niet eens realiseren dat luchtbewegingen hoog in de atmosfeer hebben bijdragen aan het vormen en vallen van de hagelstenen.”
- ECLI:NL:GHDHA:2020:158, r.o. 4.5.

Hoge Raad afgelopen jaar

- ECLI:NL:PHR:2020:986
- ECLI:NL:PHR:2020:1078
- ECLI:NL:PHR:2021:284
- ECLI:NL:HR:2021:538
- ECLI:NL:HR:2021:815
- ECLI:NL:HR:2021:1523

Bosporus arrest

Conclusie Valk 23 oktober 2020

- “Waar het uitgangspunt is dat uitleg van de verzekeringsovereenkomst bepalend is, ligt het mijns inziens niet voor de hand om een van deze theorieën tot regel te verheffen. Ze kunnen wel functioneren als suggesties voor een mogelijke uitleg. Mijns inziens behoort in de rechtspraak van uw Raad niets anders te worden gelezen.”
- “De diverse causaliteitstheorieën, ook de dominant cause-leer, kunnen dienen als waardevolle suggesties aan de rechter die over de feiten oordeelt, ten behoeve van een redelijke uitleg van de verzekeringsovereenkomst (hiervoor 3.6 e.v.). Het is niet zo dat de rechter bij die uitleg aan één theorie gebonden is, ook niet in beginsel. Hij is dus ook niet gebonden aan de dominant cause-leer.”
- ECLI:NL:PHR:2020:986, 3.7 en 4.15

Conclusie Hartlief 26 maart 2021

- “In de door mij voorgestane verzekeringsrechtelijke variant van de leer van de toerekening naar redelijkheid wordt schade toegerekend aan een of meerdere oorzaken in het licht van de (bepalingen van de) verzekeringsovereenkomst, dus in het licht van de (al dan niet geobjectiveerde) bedoelingen en verwachtingen van de verzekeraar en de verzekeringnemer. De aard van de verzekering kan hierbij een rol spelen.”

- ECLI:NL:PHR:2021:284, 4.44

Conclusie Hartlief 26 maart 2021

- “Uiteindelijk zijn A-G Valk en ik zijn het erover eens dat, waar zich in de verhouding verzekerde- verzekeraar de vraag aandient of de oorzaak van de schade onder de dekking van die verzekering valt, het aankomt op uitleg van die verzekering (het Hogenboom/Unigarant-arrest). In lastige gevallen kunnen normatieve causaliteitsleren hulp bieden (randnummer 3.6 hiervoor). Ik heb in dit verband een voorkeur uitgesproken voor een verzekeringsrechtelijke variant van de leer van de toerekening naar redelijkheid, met daarin ruimte voor het maken van onderscheid naar de aard van de verzekering. A-G Valk heeft ook een voorkeur voor de leer van de toerekening naar redelijkheid, maar heeft daarbij wel, als gezegd, opgemerkt dat geen van de causaliteitsleren tot regel kan worden verheven. Op het punt van de dominant cause-leer zitten A-G Valk en ik in ieder geval op één lijn: toepassing van die leer is niet hét uitgangspunt.”
- ECLI:NL:PHR:2021:284, 3.14

Conclusie Hartlief 26 maart 2021

- “Gaat men immers uit van de dominant cause-leer en daarmee van het gezond verstand als criterium, dan is inderdaad – voor zover dit (feitelijke) oordeel in cassatie kan worden getoetst – de hagel als oorzaak van de schade aan te wijzen. Een persoon met gezond verstand zal, waar grote hagelstenen golfplaten van varkensstallen hebben geperforeerd (de tweede zin van rov. 4.5), de hagel als oorzaak aanwijzen en van hagelschade spreken, omdat dit past bij het schadebeeld (de vierde zin van rov. 4.5). Het geperforeerd zijn van de hagelplaten duidt op hagelschade. De extreme omvang van de neergekomen hagelstenen doet daar niet aan af, zoals het hof heeft overwogen. Er blijft ook dan sprake van hagel en van hagelschade.”
- ECLI:NL:PHR:2021:284, 4.25

FOKKE & SUKKE
HEBBEN HET UITGEBREID ONDERZOCHT
QUINOA EN GLUTENVRIJ BROOD BLIJKT...
...EEN PANISCHE ANGST VOOR VACCINATIES TE VEROORZAKEN!
F
RGVT